

AFORIZMI K ORGANIZACIJI
SLOVENSKEGA ŽENSTVA. IVANKA.

Življenjska borba današnje družbe se vrši izvečine v znamenju samopomoči, ki sloni na organizaciji — združevanju. Organizirajo se vsi stanovi, delavski in meščanski; vsi iščejo varstva in spasa v samopomoči. Tudi posamezne politične stranke nastopajo v obliki organizacij.

Vsled razmer je danes i za ženske nastala potreba lastne organizacije, in ženstvo se že tudi vsaj deloma zaveda te potrebe, kar pričajo mnoga ženska društva po vseh državah. Tudi v Slovencih že imamo sledi ženske organizacije, n. pr. društvo učiteljic, zavod sv. Nikolaja in v novejši dobi »Splošno slovensko žensko društvo«, katerega edino hočem danes upoštevati v nastopnih vrsticah.

»Splošno slovensko žensko društvo« ima jako važno nalogo s pogledom na organizacijo slovenskega ženstva. Želeti je le, da društvu pristopi čim največ našega ženstva, ki stoji v eksistenčnem boju — najsi bo že na šolskem, uradniškem, trgovskem, tovarniškem ali katerem koli drugem polju. Potem pa mora z vsemi močmi stremiti za tem, da svojim udinjam čim najbolj koristi v kulturnem zmislu. Pred vsem mora društvo gledati na to, da se široki sloji slov. ženstva seznanijo z vprašanjem, ki je danes najaktuvalnejše. Mislim na socijalno vedo in posamezne njene pango, katerih glavna je pač žensko vprašanje. Ženstvu je danes nujno treba, da spozna splošni socijalni in v njem svoj položaj. Le tako bo mogoče ženam spoznati tudi svojo nalogo, svoj namen v družbi

ter si izbrati pravo pot v dosego tega namena.

Predolgo se je že preziralo dejstvo, da življenjska naloga, življenjski namen žen ne obstoji samo v fiziškem materinstvu, da se marveč tudi žene poklicane, da se dejanski vdeležujejo na razvitku in napredku človeške družbe. Morda bi danes ta družba stala na drugače popolni kulturni stopinji, da niso moški izključili žen od znanstvene izomike ter tako polovico človeštva potisnili v temo nevednosti. Marsikje se danes že spoznava ta zmeta v razvitku človeštva ter se je skuša emancipirati. A danes je postala stvar težja, kompliciranejša. Žena v svoji nevednosti ne stoji več v rezervi, ampak je, prisiljena po razmerah, stopila sredi v življensko borbo — nevedna, nepripravljena. Sedaj ne velja več žene samo izobraževati ter jo polagoma pripravljati na poznejše delo, marveč treba ob enem in takoj računati z njo tudi kot z aktivno vdeleženko v eksistenčnem boju. Zato pa danes ženam ne zadostuje več združevanje v svrhu izobrazbe, marveč jim treba ob enem strokovne organizacije.

V »Slovenki« je bila že lansko leto sprožena misel o strokovni organizaciji slovenskega ženstva. Uredništvo je hotelo s priobčevanjem poročil o delavskih razmerah vseh strok, v katerih so zaposlene tudi ženske, vzbuditi mej našim ženstvom zmisel za samopomoč in zanimanje za strokovno organizacijo. Ponovno je »Slovenka« pozivala in prosila, naj bi različne uslužbenke in delavke vposlale taka poročila, ali žal, zaman. Poročila so poslale le nekatere trgovske uslužbenke, ki so bile pismenim potom osebno v to naprošene. Sicer pa se

ni nihče niti ganil mej našim ženstvom, in uredništvo, uvidevši, da osamljeno nikakor ne more izvesti ogromnega dela, ki bi ga bilo treba, da bi se naše ženstvo strokovno organiziralo, odložilo je zadevo za ugodnejši čas.

Ali strokovnih organizacij nikakor ne smemo pustiti iz vida, kajti gotovo je, da se bodo prej ali slej morale izvesti tudi med slovenskim ženstvom. Dobro je torej, ako se bavimo s to stvarjo.

Kaj je strokovna organizacija? »Strokovna organizacija« se imenuje združitev delavcev ali delavk jedne stroke v posebno društvo. Namen strokovnih organizacij je solidarno postopanje vseh delavcev jedne stroke v varstvo in prospeh njihovih delavskih koristi in pravic. To se pravi z drugimi besedami: ojačanje delavske konkurence napram delodajalcem. Kapitalisti namreč, ki oddajajo delo, so sebični in gledajo vedno na to, da bi od dela, ki jim ga izvrše delavci, imeli čim več dobička. Zato dajajo delavcem čim manjšo plačo in zahtevajo od njih čim več dela. To se pravi, da delavce izkoriščajo, kolikor le morejo. Če se pritoži en delavec ali tudi njih več proti takemu izkoriščanju, tedaj se delodajalec razkorači, češ: Komur ni prav, naj gre! Pridejo pa drugi! In dotičnik ali dotičniki raje potrpe, nego bi odšli, kajti kruha jim treba! Delodajalec pa potem še huje pritiska delavce. Drugače pa je, ako so delavci strokovno organizirani. Tedaj delodajalec nima opraviti s posameznimi delavci, marveč s celo organizirano armado, v kateri velja načelo: Vsi za vsacega, vsak za vse!

Kadar organizirani delavci kake stroke uvidijo, da jih delodajalec preveč tlači in izkorišča, ter si hočejo zboljšati svoje delavske razmere, tedaj se zberejo na posvetovanje. Skupno potem določijo in formulirajo svoje zahteve ter jih predložijo delodajalcu. Ako jim ta noče ugoditi, pretrgajo delo ter stopijo v stavko ali štrajk. Delo

sedaj zastaja, in delodajalcu gine dobiček, ki ga ima od dela svojih delavcev. O tem treba pomniti, da so strokovne organizacije, ki se nahajajo ne le v jedni deželi, marveč v celi državi, spojene v zvezo, ter je tako eventuelno lahko mogoče, da stopijo v stavko peki, krojači, rudarji, železničarji, tiskarji itd. ne le jednega mesta ali jedne dežele, temveč cele države ob enem. Na ta način so delodajalci prisiljeni, da se pogajajo z delavci ter ugodijo njih zahtevam vsaj deloma, ako hočejo, da pridejo isti zopet na delo.

Da morejo delavci vztrajati v stavki, vplačujejo redno vsak teden ali vsak mesec gotov znesek v društveno blagajno, iz katere potem za časa stavke dobivajo podpore. Istotako dobivajo podpore posamezni udje ob času brezposelnosti.

Že iz teh površnih opazk je razvidno, kolikega pomena so strokovne organizacije. Delavcem so prinesle že neprecenljivih koristi. Čim vzornejša je organizacija te ali one stroke delavcev, tem bolj jih respektirajo delodajalci in tem boljše so njihove delavske razmere.

Ako pa je strokovna organizacija koristna za moškega delavca, je naravnost kričeča potreba delavki. Kajti žensko delo se mimo moškega še posebej izkorišča in izrablja, da je strah. Za to ne treba še-le navajati dokazov, ker že čivkajo o tem vrabci na strehah. Tudi vzroki leže na dlani. Razmere silijo ženske, da si iščejo kruha zunaj domače hiše, t. j. tam, kjer ga iščejo in dobivajo moški. V gotovi meri morajo torej moške izpodrivati. To pa dosežejo s tem, da svoje delavne moči prodajajo mnogo ceneje, nego-li moški. A s tem ne odškodujejo le sebe, marveč tudi moške, torej ves delavski stan. Velik dobiček pri tem pa ima sebični kapitalist. Ali, ženske se v ogromni večini še niti ne zavedajo slabih posledic svojega postopanja. Stopile so, kakor sem zgoraj rekla, nepripravljene v življensko borbo.

Ženam torej danes več ne zadostujejo splošna izobraževalna društva; organizirati se morajo tudi strokovno. Ko bi hoteli moški na vsej črti sprejeti ženske tovaršice v svoje strokovne organizacije, bi stvar bila jednostavna. A, kakor znano, se moški temu izvečine upirajo — v svojo in v škodo žen ter v korist kapitalistov. Čudno je res, da moški tega še danes ne morejo razumeti. No, s tem dejstvom treba računati ter snovati strokovna društva za ženske.

Pri nas bo to delo gotovo šlo počasi izpod rok; kajti naše ženstvo v ogromni večini nima niti najmanjšega pojma o socializmu in zato tudi ne najmanjšega zmisla za strokovno organizacijo. In tako pridemo zopet na »Splošno slov. žensko društvo«, čegar naloga je, da obdela to ledino. Naši oficijelni socialisti, ki temu društvu nikdar niso bili posebno naklonjeni, pravijo sicer, da je isto buržoazijsko in da proletarke nimajo ničesar pričakovati od njega. Ali mi se držimo fakta, da se je društvo načelno izreklo za enakopravnost vseh stanov, da se v društvo sprejema ženstvo brez razlike stanu in da je društvu namen izobrazba tega ženstva. Ako bo društvo delovalo po svojem programu, bo storilo mnogo. Strokovne organizacije bodo potem le naravna posledica tega delovanja. In da bo »Splošno slovensko žensko društvo« vršilo svojo nalogo, smemo pač pričakovati. Toliko smo lahko prepričani, da meščansko ženstvo, v kolikor je ali bo pristopilo društvu, ne bo špekuliralo na koristi, ki jih ima njegov stan od nevednosti proletarke, ter ne bo oviralo vsestranskega izobraževanja iste s pomočjo društva. Tudi v socij. demokratični politični organizaciji se nahaja mnogo mož iz buržoazije.

Na vsak način torej moramo misliti tudi pri nas na strokovno organiziranje ženstva, in dobro bi bilo, če bi se »Splošno slovensko žensko društvo« takoj spočetka

bavilo s to zadevo. Kajti, ako to delo vzamejo v roke naši socialni demokratje, kakor to namigujejo v svojem organu, se je, kakor zdaj stoje stvari, bati škode.

MOJI NOVI ČREVLJI. A—A.

Pred mano stoje moji novi črevlji. Trdi so in močni — pošteno domače delo. Tako se tudi spodobi; kajti moja pot je strma, kamenita in dostikrat blatna... Za svitli parket in mehke preproge niso moji novi črevlji — moja pot namreč ne pelje tja... Moji novi črevlji so trdi a zato močni.

In čudne misli se mi vsiljujejo ob pogledu na te moje črevlje... Ali, prav za prav, muči me velika radovednost. Namreč: radovedna sem, kam neki vse pridem v teh svojih novih črevljih?

To je zame zelo zanimivo vprašanje, da ne rečem: pereče. Kajti moja pot ni le strma, kamenita in dostikrat blatna, marveč tudi zelo nedoločena in zavita v rreglo... To se pravi: neizhojena je — namreč neuglajena... Komaj je kdo pred mano hodil po njej.

Ni mi torej znano, kodri vse me popelje ta moja pot, ali — kakor sem rekla preje — kam vse pridem v svojih novih črevljih po tem potu...

Hočem namreč reči, da na vsak način hočem po svojem neizhojenem potu dalje... In tu se zelo lahko zgodi, da pridem — kakor že večkrat — do križpota... Hočeš-nočeš, pomešati se moram z ljudmi, ki hodijo po širokem, uglajenem potu, in tu se pred vsem lahko pripeti, da stopim s svojimi trdimi črevlji komu na kurje oko — kajti skoro vsi ljudje imajo kurja očesa... Resnično se torej čisto lahko zgodi, da pridejo moji trdi črevlji v dotiko s kurjim očesom tega ali onega človeka. Potem gorje mi! Dotičnik bo bolešno in srdito zakričal:

— Au, au! Ti teletina, kam pa divjaš, da ne gledaš, kam stopaš!... Ako hočeš